

KULTURTÖRTÉNETI KURIÓZUM: A TIT STÚDIÓ „ARANYKORA”

[DOI 10.35402/kek.2021.1.14](https://doi.org/10.35402/kek.2021.1.14)

„A Tudomány és a Civil szféra közötti páratlanul gazdag és sokoldalú kapcsolat-együttes ezerszínű ismeretterjesztő tevékenységben teljesedett ki.”

/ Z. Karvalics László /

Több évtized az ismeretterjesztés szolgálatában

Fejezetek a TIT Természettudományi Stúdió tevékenységéből

(A tervezett kiadvány tartalmi összefoglalója)

A *kiadvány célja* egy olvasmányos, illusztrált intézménytörténet, ami méltó ahhoz a munkához, melyet megörökít és hagyományoz az utókornak. Valamint méltó ahhoz a szép és igazán népművelő – mai szóhasználattal közművelő – tevékenységhez, mely több évtizeden át folyt a TIT Természettudományi Stúdióban lelkes és hozzáértő vezetéssel és szakember gárdával.

A kiadvány bevezető fejezete foglalkozik a Stúdiónak 1969-től helyet adó, eredetileg 1936-ban zsinagógaként épült és működött Bauhaus stílusú épület történetével is.

Következőkben a megteremtés előzményeiről és körülményeiről lehet olvasni: Dr. Öveges József (1895–1979.) kezdeményezésére és tevékeny részvételével hozta létre a TIT Országos Szervezete ezt az intézményt, melynek fő célkitűzéseit Öveges professzor így fogalmazta meg:

„Legfőbb célunk a természettudományos ismeretek – főként a fizika – népszerűsítése nem csak a tanuló ifjúság, hanem a felnőtt korosztály körében is.”

E célok megvalósításához látványos kísérletek végzésére alkalmas kémiai laboratóriumot, fizikai jelenség-bemutatót, nagy és kisebb előadótermeket, szakköri- és klubhelyiségeket, kiállításra alkalmas tereket és felületeket alakítottak ki az épületben.

Az úgynevezett „aranykort” 1971-től számítjuk, amikor dr. Juhász Árpád geológust nevezték ki igazgatóvá, aki egészen 1987-ig vezette az intézményt, mely időszak alatt országos hírnévre, keresettségre tett szert a Stúdió. Ez az időszak egybeesett az iskolán kívüli felnőttoktatás, -nevelés intenzív időszakával is.

A nyolcvanas évekre már több mint tíz természettudományos szakkör és klub működött itt, legkedveltebbek voltak: a gombász, ásványbarát, díszmadár, kertbarát és akvarista. De alakult hajómodellező és macskakedvelő klub, majd később belépett a számítástechnikai kör is.

1979-ben Bakos Attila főmunkatárs a Stúdió által megjelentetett kiadványban így értékeli a szakköri munkát:

„Célunk az Élet és Tudomány, a Természet Világa, a Búvár, a Föld és Ég tudományos alapossgal megírt cikkeinek kiegészítése aktuális hírekkel, érdekességekkel a szakkörök tagjai számára, ezzel is elősegítve a kis közösségek szakmai tájékozottságát.”

E témában jelent meg Juhász Nagy Ágnes (igazgatóhelyettes, majd 1987-től igazgató) tudományos igénnyel megírt tanulmánya „A szakkörök szerepe a közművelődésben” címmel.

Nagyszerű kiállításokat is láthatott az érdeklődő és igen nagyszámú közönség, többek között Csapody Vera orchidea rajzaiból vagy Muray Róbert vadászati témájú festményeiből.

Juhász Árpád igazgató így nyilatkozott erről az időszakról a Budapesti Népművelő című szaklapnak: „A hobby jellegű kapcsolat erősebb indíték volt, mint az általános művelődési igény. Ezért vált fontossá a látványosság megteremtésével még vonzóbbá tenni a természettudományos ismeretterjesztést.”

Szintén tőle hallhattuk – a közelmúltban vele folytatott beszélgetés keretében – az alábbi „aranykori” kis történeteket (interjú-részlet):

„Létrejött a felnőtt sci-fi klub Marx György professzor kezdeményezésére, melynek ő lett az elnöke, helyettese pedig Hernádi Gyula, író. Rövidesen 900 tagot számlált, akiknek olyan élményben lehetett részük, mint a moziforgalmazásra nem került tudományos-fantasztikus filmek megtekintése. Itt vetítették először a *Nyolcadik utas, a halál* című filmet is.

Másik igen nevezetes esemény volt, amikor meghívták Thor Heyerdalt és a nagy érdeklődés

olyan hosszú sort eredményezett, melynek vége a Bocskai út következő sarkáig húzódott.”

Az iskolák, művelődési házak és egyéb közösségi terek tevékenységéhez jelentős segítséget adott az a sok módszertani anyag és színes, hangosított diasor, melyet készített és megjelentetett a Stúdió. Így vált Országos Módszertani Központtá.

xxx

A kiadványban a fent említetteken kívül több érdekes és tartalmas interjú olvasható. A Juhász Árpáddal folytatott beszélgetés mellett (aki 16 évig vezette az intézményt) dr. Kubassek Jánossal, az érdi Földrajzi Múzeum igazgatójával, a Stúdió gyakori „törzsvendégével” és a közelmúlt és jelenlegi igazgatójával, dr. Koncz Gáborral is.

A tervezett kiadvány fő célkitűzései:

KULTURTÖRTÉNETI KURIÓZUM – Fejezetek a TIT Természettudományi Stúdió életéből

Fenti címmel és „Több évtized az ismeretterjesztés szolgálatában” alcímmel a Budapest, XI. kerületi Bocskai úton lévő Stúdió létrejöttének indítékait, megalapítását és tevékenységét kívánja bemutatni, dokumentálni a kiadvány.

Az épület történetét 1936-tól, a TIT Stúdió működését 1969-től, különös tekintettel az úgynevezett „aranykorra”, az 1971-től a 90-es évekig terjedő időszakra. Öveges professzor szerepét az alapításban és Juhász Árpád geológus-igazgató szerepét a természettudományos ismeretterjesztés különböző tevékenységi formáinak, módszereinek kialakításában és igen magas színvonalú működtetésében.

Bemutatja azokat a klubokat, köröket, szakköröket, laborokat, kiállítási és egyéb tevékenységet, melyek igazán országos hírűvé tették az intézményt, mely sokat tett ezekben az évtizedekben az iskolán kívüli felnőttnevelés, az ifjak és felnőttek értékes szabadidős elfoglaltsága érdekében.

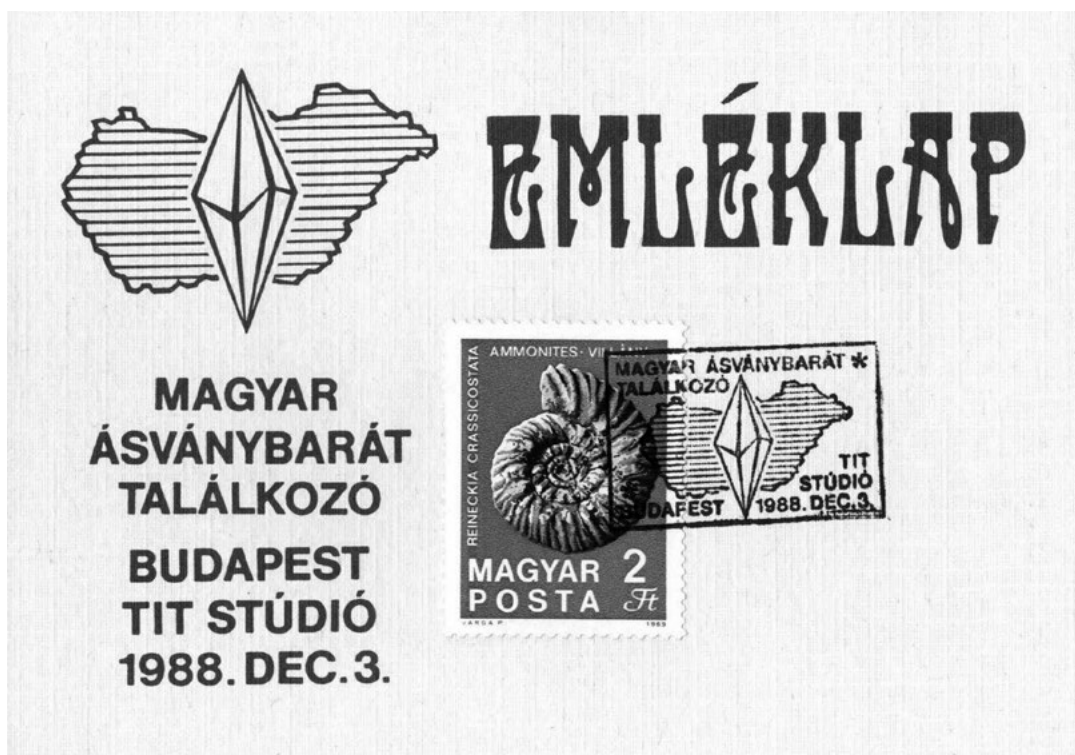
Olvasmányosan, képekkel, fotókkal illusztrálva dokumentál egy olyan időszakot, mely a közművelődésben mintaserű volt.

Az előtéri mozaik Kántor Lajos (1922-2013.) Munkácsy-díjas képzőművész munkája.

2. fotó: labormunka

3. fotó: ásványbörze meghívó